ANADOLU UNIVERSITY | GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES
AJESI
ANADOLU JOURNAL OF EDUCATIONAL SCIENCES INTERNATIONAL

DOI: 10.18039/ajesi.1712769

Opinions of Turkish Teachers on Textbooks Prepared in Accordance with the Century of Türkiye Education Model

Yusuf TAŞKIN [1], Emine SUR [2]

Date Submitted: *02.06.2025* ***Date Accepted:*** *05.08.2026* ***Type[3]:*** *Research Article*

Abstract

The main purpose of the research is to determine the reflection of the 5th grade Turkish textbook, which was put into practice in 2024-2025, in the classroom application process. The research group of the study, which was prepared in accordance with the qualitative research design, was determined according to the purposive sampling method. Opinions were gathered from 24 Turkish language teachers working at a middle school under the Ministry of National Education; data from 9 participants, which were determined not to provide sufficient depth, were excluded from the analysis. Within the scope of the research, a semi-structured interview form, one of the qualitative data collection tools, was used, and the collected data were analyzed using the content analysis method. The data were addressed under six themes: the adequacy of the textbook to learn and gain outcomes, the suitability of the textbook to the student level, the comprehensibility of the textbook texts, innovations in the textbook, the contribution of the textbook to higher-order thinking skills, and the general evaluation of the textbook. As a result of the interview, it was determined that the activities were far above the student level, the language of the textbook was too heavy, the texts were too long, the theme evaluation questions were not equivalent to national exams, the number of activities on topics not included in the measurement and evaluation process was too many, the positive and negative views of the participants on the comprehensibility of the texts in the textbook showed a similar distribution, the textbook was of a quality that would develop students' higher-level thinking skills, although the textbook was a carefully prepared and equipped book, the number of activities was excessive and above the student level, there were too many forms to be filled in, it required serious preliminary preparation, and due to these, there was a time problem, the activity explanations were not understood by the students, and some texts were quite long.

Keywords: Turkish education, textbook, teacher opinion, curriculum, 2024 Turkish course curriculum

Cite: Taşkın, Y., & Sur, E. (2026). Opinions of Turkish Teachers on Textbooks Prepared in Accordance with The Century of Türkiye Education Model. *Anadolu Journal of Educational Sciences International, 16(*3), 963-982. https://doi.org/10.18039/ajesi.1712769

CC BY NC SA

[1] (Corresponding author) Asst. Prof. Dr., Yildiz Technical University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education, Department of Turkish Language Education, Türkiye, y_taskin43@hotmail.com , https://orcid.org/0000-0003-1026-9997

[2] Assoc. Prof. Dr, Ministry of National Education (MoNE), Türkiye, eminesur30@gmail.com , https://orcid.org/0000-0002-6594-8885

[3] (If ethics committee approval is required) This research study was conducted with Research Ethics Committee approval of Aksaray University, dated 26.12.2024 and issue number 2024-350.

ANADOLU UNIVERSITY | GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES
AJESI
ANADOLU JOURNAL OF EDUCATIONAL SCIENCES INTERNATIONAL

DOI: 10.18039/ajesi.1712769

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne Uygun Olarak Hazırlanan Ders Kitaplarına İlişkin Türkçe Öğretmenlerinin Görüşleri

Yusuf TAŞKIN[1], Emine SUR[2]

Gönderim Tarihi: *02.06.2025* ***Kabul Tarihi:*** *05.08.2026* ***Türü[3]:*** *Araştırma Makalesi*

Öz

Araştırmanın temel amacı, 2024-2025 yılında uygulamaya konulan 5. sınıf Türkçe ders kitabının sınıf içi uygulamalara nasıl yansıdığını belirlemektir. Nitel araştırma desenine uygun olarak hazırlanan çalışmanın araştırma grubu, amaçsal örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokulda görev yapan 24 Türkçe öğretmeninden görüş alınmış; yeterli veri derinliği sunmadığı belirlenen 9 katılımcının verileri analize dâhil edilmemiştir. Araştırma kapsamında nitel veri toplama araçlarından yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır; elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Veriler, ders kitabının çıktılarını öğrenme kazandırma yeterliliği, ders kitabının öğrenci seviyesine uygunluğu, ders kitabındaki metinlerin anlaşılırlığı, ders kitabındaki yenilikler, ders kitabının üst düzey düşünme becerisine katkısı, ders kitabına ilişkin genel değerlendirme olmak üzere altı tema altında sınıflandırılmıştır. Görüşme sonucunda araştırmada etkinliklerin öğrenci seviyesinin çok üzerinde, ders kitabının dilinin çok ağır, metinlerin çok uzun olduğu, tema değerlendirme sorularının ulusal sınavlarla eş değer olmadığı, ölçme değerlendirme sürecinde yer verilmeyen konulara yönelik etkinlik sayısının çok fazla olduğu, ders kitabındaki metinlerin anlaşılırlığı hususundaki katılımcıların olumlu ve olumsuz görüşlerinin benzer dağılım gösterdiği, ders kitabının öğrencilerin üst düzey düşünme becerisini geliştirecek nitelikte olduğu, ders kitabının özenle hazırlanmış donanımlı bir kitap olmasına karşın etkinlik sayısının gereğinden fazla ve öğrenci seviyesinin üzerinde, doldurulması gereken çok fazla form olduğu, ciddi bir ön hazırlık gerektirdiği, bunlara bağlı olarak zaman problemi oluştuğu, etkinlik açıklamalarının öğrenciler tarafından anlaşılmadığı, bazı metinlerin oldukça uzun olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Türkçe eğitimi, ders kitabı, öğretmen görüşü, öğretim programı, 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programı

Atıf: Taşkın, Y. ve Sur, E. (2026). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne Uygun Olarak Hazırlanan Ders Kitaplarına İlişkin Türkçe Öğretmenlerinin Görüşleri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International, 16*(3), 963-982. https://doi.org/10.18039/ajesi.1712769

[1] (Sorumlu Yazar) Dr. Öğr. Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türkiye, y_taskin43@hotmail.com , https://orcid.org/0000-0003-1026-9997
[2] Doç. Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, Türkiye, eminesur30@gmail.com , https://orcid.org/0000-0002-6594-8885
[3] (Etik Kurul Onayı gerektiren bir çalışma ise) Bu çalışma Aksaray Üniversitesi'nin 26.12.2024 tarih ve 2024-350 saylı Etik Kurul Onayı alınarak gerçekleştirilmiştir.

Giriş

Dijital çağın getirdiği bilimsel ve teknolojik ilerlemeler, yaşamın pek çok alanında köklü dönüşümler yaratırken bireylerin bilgiyle kurduğu ilişkiyi de köklü biçimde dönüştürmüştür. Bilginin üretilmesi, hızla yayılması ve henüz tam anlamıyla değerlendirilmeden güncelliğini yitirmesi, 21. yüzyıl bireyinin karşılaştığı temel güçlüklerden biri hâline gelmiştir (Aveyard vd., 2011). Bu hızlı dönüşüm ortamında bireylerin yalnızca bilgiye erişmesi değil, bilgiyi eleştirel bir bakışla değerlendirmesi, sorunlara yaratıcı çözümler üretmesi ve öğrenme süreçlerini öz denetimle yönetmesi beklenmektedir. Nitekim 21. yüzyıl becerilerini çerçeveleyen P21 (2019) ve OECD (2018) gibi uluslararası çerçeveler, eleştirel düşünme, yaratıcılık, iletişim ve iş birliği becerilerini temel yeterlilikler olarak tanımlamaktadır. Eğitim sistemleri bu beklentilere yanıt vermek üzere öğretim programlarını ve öğrenme materyallerini yeniden yapılandırmakta; öğrencileri 21. yüzyılın gerekliliklerine hazırlayacak içerik ve yöntemleri ön plana çıkarmaktadır.

Eğitim sistemleri, değişen toplumsal ve teknolojik koşullara uyum sağlamak amacıyla öğretim programlarını periyodik olarak yenilemektedir. Öğretim programları; öğrencilere kazandırılması hedeflenen bilgi, beceri, tutum ve değerleri; bu hedeflere ulaşmayı sağlayacak içerik, yöntem ve değerlendirme unsurlarını sistematik biçimde bir araya getiren temel belgelerdir (Berk & Özer, 2024; Gözütok, 2003). Öğretmen için bir uygulama kılavuzu işlevi gören öğretim programları, aynı zamanda eğitim politikasının sınıf düzeyine yansımasını da temsil etmektedir (Gündoğdu & Aydın, 2023; Karaman ve Karaman, 2016). Bu işlevsellik nedeniyle program değişiklikleri beraberinde yoğun bir inceleme ve değerlendirme sürecini de gündeme getirmektedir. Alanyazında ders kitabı, öğretim programının sınıf ortamına taşınmasında birincil araç olarak tanımlanmakta; programın uygulamadaki yansımasının büyük ölçüde ders kitabının niteliğiyle doğrudan ilişkili olduğu vurgulanmaktadır (Graves, 2000; Tomlinson, 2011). Her disipline özgü hazırlanan öğretim programları içerisinde dil eğitiminin gerçekleştirildiği Türkçe öğretiminin ayrı bir önemi bulunmaktadır. Türkçe öğretimi, çocuğun önce ailesinden, sonra da yakın çevresinden edindiği dili eğitim-öğretim ortamında uzmanlar tarafından hazırlanmış içerikle bireylere profesyonel olarak kazandırılmasıdır (İşeri & Baştuğ, 2016).

Türkçe öğretim programlarının tarihsel gelişimine bakıldığında 1982 yılından 2005 yılına kadar köklü bir değişikliğe gidilmediği görülmektedir. 2005 reformunun ardından yapılandırmacı yaklaşım temel alınmış; 2015, 2017, 2018 ve 2019 yıllarında da bilgi çağının gerekliliklerine paralel ek düzenlemeler yapılmıştır. Bu süreçlerin her birinde ders kitabı uygulamalarının öğretmen görüşleri aracılığıyla değerlendirildiği çalışmalar alanyazında yer almaktadır (Arıkan, 2009; Balçı & Tekin, 2022; Güneş, 2013). 2024 yılında hayata geçirilen Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ise tüm kademelerdeki öğretim programlarını köklü biçimde yeniden yapılandırmış; Türkçe dersi öğretim programına kavramsal beceriler, alan becerileri, öğrenme kanıtları, Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi ve sosyal-duygusal öğrenme gibi yeni bileşenler eklemiştir (MEB, 2024a; 2024b). Bu programın önemli bir vurgusu üst düzey düşünme becerilerine yapılmaktadır. Üst düzey düşünme becerileri; Bloom'un (1956) yenilenmiş taksonomisinde analiz, değerlendirme ve yaratma basamaklarına karşılık gelmekte olup öğrencilerin bilgiyi transfer etme, eleştirel sorgulama yapma ve özgün ürünler ortaya koyma kapasitelerini kapsamaktadır (Anderson & Krathwohl, 2001). Alanyazında bu becerilerin geliştirilmesinde ders kitabı niteliğinin belirleyici bir etken olduğu vurgulanmaktadır (King vd., 1998; Zoller, 1993). Bununla birlikte, yeni bir programın yürürlüğe girmesinin ardından ders kitaplarının bu beklentileri ne ölçüde karşıladığına ilişkin öğretmen

değerlendirmelerini inceleyen araştırmalar son derece sınırlı kalmaktadır. Bu boşluk, 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabına yönelik sistematik bir değerlendirme çalışmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Problem Durumu

Türkçe dersinin temel işlevi öğrencilere dil becerilerini kazandırmak olmakla birlikte güncel eğitim anlayışı, dil öğretimini eleştirel düşünme, problem çözme ve üst düzey bilişsel becerilerin geliştirilmesiyle bütünleştirmektedir (Abstengo, 2018; Güneş, 2013). Bu doğrultuda 2024 yılında yürürlüğe giren Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2024b), dili en yetkin biçimde kullanan, Türkçenin zenginliklerine vakıf olan ve eleştirel düşünme, sorgulama, yorumlama ile araştırma becerilerine sahip bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Önceki programlardan farklı olarak bu model; kavramsal beceriler, alan becerileri, öğrenme kanıtları, Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi ve sosyal-duygusal öğrenme bileşenlerini bir arada sunmaktadır (Ateş & Sur, 2024; MEB, 2024a). Programın en belirgin vurgularından biri üst düzey düşünme becerilerine yapılan yatırımdır. Anderson ve Krathwohl'un (2001) yenilenmiş Bloom taksonomisi çerçevesinde üst düzey düşünme; analiz, değerlendirme ve yaratma basamaklarını kapsamakta, öğrencinin bilgiyi transfer etme ve özgün bağlamlarda uygulama kapasitesini merkeze almaktadır. Söz konusu becerilerin kazandırılmasında ders kitabında yer alan metin türleri, etkinlik tasarımı ve soru kalitesi belirleyici birer etken olarak öne çıkmaktadır (King vd., 1998; Zoller, 1993).

Öğretim programlarının sınıf ortamına yansıması büyük ölçüde ders kitabı aracılığıyla gerçekleşmekte; ders kitabının kalitesi, programda öngörülen kazanımların hayata geçirilmesini doğrudan etkilemektedir (Graves, 2000; Tomlinson, 2011). Yeni bir program uygulamaya konulduğunda ders kitabının bu programın hedeflerini ne ölçüde karşıladığını belirlemek, hem program geliştirme hem de uygulama süreçleri açısından büyük önem taşımaktadır. Alanyazında bu değerlendirme sürecinde öğretmen görüşlerinin ayrıcalıklı bir konumda bulunduğu belirtilmektedir; zira öğretmenler kitabı hem uzman bir pedagog hem de doğrudan uygulayıcı gözüyle değerlendirme imkânına sahiptir (Cunningsworth, 1995). Türkiye'de Türkçe ders kitaplarını öğretmen görüşleri çerçevesinde ele alan çalışmalar (örn. Balçı & Tekin, 2022; Coşkun & Coşkun, 2021; Karatay, 2019) 2024 programı öncesi kitaplara yöneliktir; dolayısıyla Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan ders kitaplarına ilişkin öğretmen değerlendirmelerini inceleyen araştırmalar son derece kısıtlıdır. Bu boşluk, söz konusu araştırmanın özgün katkısını ve alan için önemini açıkça ortaya koymaktadır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yapılan değişiklikler ders kitabına da yansımış, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında 5. Sınıf Türkçe ders kitapları yeni programa uygun şekilde hazırlanmıştır. Yenilenen ders kitaplarında yer verilen metinlerin, bu metinlerden hareketle oluşturulacak hazırlık çalışmaları ve etkinliklerin son olarak değerlendirme çalışmalarının programdaki güncellemelere uygun olarak inşa edilmesi gerekmektedir. Ders kitaplarının sınıftaki uygulayıcıları, eğitim-öğretim sürecini yöneten öğretmenlerdir. Bu bağlamda araştırmanın temel amacı 2024-2025 yılında uygulamaya konulan 5. Sınıf Türkçe ders kitabının sınıf içi uygulamalara nasıl yansıdığını belirlemektir.

Araştırmanın temel amacına bağlı olarak belirlenmiş alt amaçları aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

1. 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne uygun olarak hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabının programda belirlenen öğrenme çıktılarını kazandırma yeterliliğini belirlemek
2. Ders kitabındaki hazırlık çalışmaları, metinler, etkinlikler ve tema sonu değerlendirme öğelerinin 5. sınıf öğrenci düzeyine uygunluğunu belirlemek
3. Ders kitabındaki metinlerin uzunluk, dil ve anlatım açısından anlaşılırlık düzeyini belirlemek
4. Ders kitabının, Anderson ve Krathwohl'un (2001) yenilenmiş Bloom taksonomisi çerçevesinde öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini (analiz, değerlendirme, yaratma) geliştirmeye katkısını belirlemek
5. Türkçe ders kitabının 2023-2024 eğitim-öğretim yılında kullanılan 5. sınıf Türkçe ders kitabıyla (MEB, 2023) benzerlik ve farklılıklarını belirlemek
6. Ders kitabına ilişkin öğretmenlerin genel olumlu ve olumsuz görüşlerini ve önerilerini belirlemek

Yöntem

Bu çalışma, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programı'na uygun olarak hazırlanan beşinci sınıf Türkçe ders kitaplarının yeterliliğine ilişkin Türkçe öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirildiği nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma, bir problem veya konunun derinlemesine incelenmesine olanak tanıyan veya belirlenen konuların detay, kapsam ve farklılıklar bakımından derinlemesine araştırılmasını sağlayan bir yöntemdir (Creswell, 2021; Merriam, 2023; Patton, 2025). Nitel araştırmalarda doğal ortamda katılımcıların algılarını ortaya çıkarma söz konusudur (Yıldırım & Şimşek, 2021). Araştırma amacında da öğretmen görüşlerinin ortaya çıkarılması söz konusu olduğundan araştırmada nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir.

Araştırma Deseni

Araştırma, temel nitel araştırma deseninde gerçekleştirilmiştir. Bu desen, eğitim alanındaki olgubilim, kuram oluşturma, söylem analizi veya etnografik çalışmalar dışında en sık kullanılan desenlerden biridir. Araştırmacılar, yorumlayıcı bir yaklaşım benimseyerek nitel bir araştırma yapabilirler. Bu araştırma deseninde veriler görüşmeler, gözlemler ya da doküman analizi yoluyla toplanabilir (Merriam, 2023). Bu çalışmada, Türkçe öğretmenlerinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programı'na uygun olarak hazırlanan beşinci sınıf Türkçe ders kitaplarının yeterliliğine ilişkin görüşlerini derinlemesine araştırmak amacıyla temel nitel araştırma deseni tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu / Katılımcılar

Araştırma grubu, seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçsal örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Amaçsal örnekleme, araştırma amacına uygun olarak belirlenen bir konuda derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanır. Belli ölçütleri taşıyan veya belli özelliklere sahip olan bir veya birden fazla özel durumlarda çalışılmak istendiğinde tercih edilir (Büyüköztürk vd., 2024). Araştırma grubu belirlenirken Türkiye'nin farklı bölgelerindeki illerde

görev yapan öğretmenler olmasına dikkat edilmiştir. Araştırma grubunu Aksaray, Antalya, Aydın, Balıkesir, Batman, Denizli, Erzurum, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Karaman, Kayseri, Konya, Kütahya, Muş, Niğde, Samsun ve Şanlıurfa illerinde görev yapan Türkçe öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında belirtilen illerde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokulda görev yapan 24 Türkçe öğretmeni ile katılımcıların mesai saatleri dışındaki kişisel zamanlarında görüşülmeler yapılmıştır. Araştırma katılımcılarına dair demografik bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcıların cinsiyeti					***f***	**%**
Kadın					11	45,8
Erkek					13	54,2
				Toplam	24	100,00
Katılımcıların yaşı					***f***	**%**
20-25					0	0
26-30					0	0
31-35					4	16,7
36-40					15	62,5
41 yaş ve üzeri					5	20,8
				Toplam	24	100,00
Katılımcıların lisans mezuniyeti					***f***	**%**
Türkçe Öğretmenliği					22	91,66
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği					1	4,16
Türk Dili ve Edebiyatı					1	4,16
				Toplam	24	100,00
Katılımcıların eğitim durumu					***f***	**%**
Lisans					17	70,8
Yüksek Lisans					7	29,2
Doktora					0	0
				Toplam	24	100,00
Katılımcıların mesleki kıdemi					***f***	**%**
1-5 yıl					0	0
6-10 yıl					1	4,16
11-15 yıl					16	66,66
16-20 yıl					3	12,49
21 yıl ve üzeri					4	16,66
				Toplam	24	100,00
No	**Katılımcıların görev yaptıkları şehirler**	***f***	**%**	**No**	**Katılımcıların görev yaptıkları şehirler**	***f***	**%**
K1	Aksaray	1	4,16	K10	Kahramanmaraş	1	4,16
K2	Antalya	2	8,33	K11	Karaman	1	4,16
K3	Aydın	1	4,16	K12	Kayseri	2	8,33
K4	Balıkesir	2	8,33	K13	Konya	1	4,16
K5	Batman	1	4,16	K14	Kütahya	1	4,16
K6	Denizli	1	4,16	K15	Muş	1	4,16
K7	Erzurum	1	4,16	K16	Niğde	1	4,16
K8	İstanbul	3	12,49	K17	Samsun	2	8,33
K9	İzmir	1	4,16	K18	Şanlıurfa	1	4,16
					Toplam	24	100,00

Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan katılımcıların %45'i kadın, %54'ü erkek; %16'sı 31-35, %62'si 36-40 yaş aralığında, %20'si 41 yaş ve üzeridir. %91'i Türkçe

öğretmenliği, %4'ü Türk dili ve edebiyatı öğretmenliği, %1'i Türk dili ve edebiyatı bölümü mezunudur; %4'ü 6-10 yıl, %66'sı 11-15 yıl, %12'si 16-20 yıl, %4'ü 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahiptir.

Katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen veriler incelendiğinde 9 katılımcının (Antalya, Niğde, Muş, Kayseri, Batman, Karaman ve İzmir'den birer; Balıkesir'den iki katılımcı) araştırma sorularını yüzeysel ya da tek cümleyle yanıtladığı, görüşme protokolünde yer alan konuların büyük bölümüne değinmediği görülmüştür. Bu nedenle söz konusu görüşmeler, içerik analizi için yeterli veri derinliği sunmadığından analize dâhil edilmemiştir. Böylece çalışma, 15 katılımcıdan toplanan veriler üzerinden yürütülmüştür.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programı'na uygun olarak hazırlanan beşinci sınıf Türkçe ders kitaplarının yeterliliğine ilişkin Türkçe öğretmenlerinin görüşlerini tespit etmek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Ayrıca katılımcılara ait tanımlayıcı bilgilere ulaşmak için 6 maddelik kişisel bilgi maddesi forma eklemiştir. Bu işlemler sonucunda elde edilen form elektronik ortama aktarılmış, katılımcılara elektronik ortam üzerinden ulaştırılmıştır. Verilerin elektronik ortam üzerinden toplanması, zaman ve ekonomi yönünden tasarruf sağlamıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular şu şekildedir:

1. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda belirtilen 5. sınıf öğrenme çıktılarını öğrencilere kazandıracak nitelikte olduğunu düşünüyor musunuz? Nedenleriyle birlikte açıklayınız.
2. Beşinci sınıf Türkçe ders kitabındaki hazırlık çalışmaları, metin, etkinlik, tema sonu değerlendirme gibi unsurların öğrencilerin seviyelerine uyguluğuna ilişkin görüşlerinizi belirtiniz.
3. Beşinci sınıf Türkçe ders kitabındaki metinleri (uzunluk, bilinmeyen kelimeler, dil ve anlatım) anlaşılır buluyor musunuz? Nedenleri ile beraber açıklayınız.
4. Beşinci sınıf Türkçe ders kitabı ile geçen yıllarda kullanılan ders kitabını hazırlıkçalışmaları, metin, etkinlik, tema sonu değerlendirme açısından karşılaştırdığınızda gördüğünüz farklılıklar nelerdir? Açıklayınız.
5. Beşinci sınıf Türkçe ders kitabının öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştireceknitelikte olduğunu düşünüyor musunuz? Nedenleri ile beraber açıklayınız.
6. Beşinci sınıf Türkçe ders kitabı hakkındaki olumlu-olumsuz görüş ve önerileriniz nelerdir? Açıklayınız.

Bu sorularla katılımcıların Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programı'na uygun olarak hazırlanan beşinci sınıf Türkçe ders kitaplarının yeterliliğine ilişkin görüşleri derinlemesine tespit edilmeye çalışılmıştır.

Veri Analizi

Araştırma kapsamında nitel veri toplama araçlarından yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanan veriler, içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi, verilerin tanımlanmasına ve verilerin içinde saklı olan gerçeklerin ortaya çıkarılmasına olanak tanır. Bu

analizin temelinde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek anlaşılabilir bir dille yorumlamaktır (Yıldırım & Şimşek, 2021). Araştırmaya katılan her bir öğretmene K1, K2, K3… olacak şekilde kodlar verilmiştir. Öğretmenlerin görüşlerine elektronik ortamda başvurulduğundan veriler otomatik olarak elektronik ortama aktarılmıştır. Veriler öncelikle detaylıca incelenmiş, eksik veya yanlış cevapların olmadığı anlaşılmıştır. Analiz süreci dört aşamada yürütülmüştür: (1) ham verilerin defalarca okunarak bütüncül bir anlayış geliştirilmesi, (2) anlam birimleri esas alınarak açık kodların oluşturulması, (3) anlamsal yakınlık taşıyan kodların birleştirilerek kategorilere dönüştürülmesi ve (4) kategorilerin araştırma sorularıyla ilişkilendirilerek temalar hâlinde yapılandırılması. Katılımcılardan toplanan verilerdeki öğretmen görüşlerinin analizleri sırasında anlamsal açıdan benzerlik gösteren görüşler birleştirilerek ortak kodlar oluşturulmuştur. İçeriklere uygun temaların oluşturulmasında ise araştırma soruları temel alınmıştır. Kodlar ve temalar belirlendikten sonra frekans ve yüzdelik dilimleri belirlenmiştir. Katılımcıların bir kısmının verdiği cevaplarda birden fazla alt temaya yönelik cevapların olduğu tespit edildiği durumlarda (ders kitabının öğrenci seviyesine uygunluğu, ders kitabındaki farklılıklar, üst düzey düşünme becerisi ve ders kitabına ilişkin görüşleri temaları) katılımcının görüşleri farklı alt temalara işlenmiştir. Bu sebeple alt temalarda sunulan frekans (f) sayısı katılımcı sayısıyla farklılaşabilmektedir.

Geçerlik / Güvenirlik Çalışmaları

Görüşme formunun geçerliliğini sağlamak için kapsamlı bir alanyazın taraması yapılmıştır. Yapılan incelemeden hareketle değişen öğretim programıyla hazırlanan ders kitabının özelliklerini ortaya çıkarmak ve müfredatın ders kitabına yansımasını belirlemek için Türkçe eğitimi alanında doktor iki araştırmacı tarafından soru havuzu oluşturulmuştur. Hazırlanan 10 madde 2 alan uzmanı ve 1 ölçme değerlendirme uzmanının görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşünden hareketle 4 madde formdan çıkartılmış, 3 madde ise düzeltilmiş ve 6 maddelik bir görüşme formuna ulaşılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için veriler Türkçe eğitimi alanında doktor olan iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı analiz edilmiş, yapılan inceleme sonucunda iki analizin tutarlılık oranının .90 olduğu görülmüştür. Güvenilir bir araştırma için kodlayanlar arasında en az .80'lik bir tutarlık oranı gerekmektedir (Baltacı, 2017: 8). Ulaşılan sonuçtan hareketle araştırmanın geçerli ve güvenilir bir çalışma olduğunu söylemek mümkündür.

Etik Konular

Bu çalışmada araştırma ve yayın etiğine uygun hareket edilmiştir. Araştırma katılımcılarına ilk olarak araştırma konusunda detaylı bilgi verilmiş; araştırmayla ilgili "Ayrıntılı Bilgilendirme Formu" ve "Gönüllü Katılım Formu" imzalatılmıştır. Çalışmanın araştırma ve yayın etiğine uygunluğunun tespiti amacıyla araştırmaya başlamadan önce 26.12.2024 tarihinde Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulundan 2024-350 sayılı belge ile Etik Kurul İzni alınmıştır. Araştırmaya yalnızca gönüllü katılımcılar dâhil edilmiştir. Araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme formunda katılımcıları rahatsız veya rencide edici unsurlar bulunmamaktadır.

Bulgular

Araştırma kapsamında öncelikle 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nın öğretim programında belirtilen 5. sınıf öğrenme çıktılarını öğrencilere kazandıracak nitelikte olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda görüşme sırasında öğretmenlere "5. Sınıf Türkçe Ders Kitabının Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda belirtilen 5. sınıf öğrenme çıktılarını öğrencilere kazandıracak nitelikte olduğunu düşünüyor musunuz? Nedenleriyle birlikte açıklayınız" sorusu yöneltilmiştir. Soruya verilen yanıtların analiz edilmesiyle ulaşılan bulgulara Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2

5.Sınıf Türkçe Ders Kitabının Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda belirtilen Öğrenme Çıktılarını Kazandırma Yeterliliği

Tema	Alt Tema	f	%
Ders Kitabının Öğrenme Çıktılarını Kazandırma Yeterliliği	Öğrenme çıktılarını kazandıracak yeterlilikte	7	%46
	Yazma ve konuşma becerilerine ilişkin öğrenme çıktılarını kazandıracak yeterlilikte	2	%13
	Etkinlikler öğrenci seviyesinin çok üzerinde	6	%40

Tablo 2'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin %46'sı öğrenme çıktılarını kazandırma yeterliliğine sahip olduğunu; %13'ü yazma ve konuşma becerilerini kazandıracak yeterlilikte olduğunu; %40'ı etkinliklerin öğrenci seviyesinin üzerinde olduğu için kazandıracak yeterlilikte olmadığını düşünmektedir. Araştırmanın birinci teması olan ders kitabının öğrenme çıktılarını kazandırma yeterliliğine yönelik öğretmenlerin verdiği cevapların bir kısmına aşağıda yer verilmiştir:

K9: "Etkinlikler çok sık tekrar edilmiş ve biraz uzun tam olarak etkinliklerin öğrenme çıktılarını kazandıracak nitelikte olduğunu düşünmüyorum."

K3: "Etkinlikler öğrenci seviyelerinin çok üstünde, okuma alışkanlığı kazanmamış, kurallı ve anlamlı cümleler kurmaktan zorlanan algı seviyesi düşük Öğrenciler için zorlayıcı ve sıkıcı oluyor."

K8: "Etkinlikler çok sık tekrar edilmiş ve biraz uzun. Tam olarak etkinliklerin çıktıları kazandıracak nitelikte olduğunu düşünmüyorum."

Araştırma kapsamında yapılan görüşmede öğretmenlere 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki hazırlık çalışmaları, metin, etkinlik, tema sonu değerlendirme gibi unsurların öğrencilerin seviyelerine uyguluğu sorulmuş, alınan yanıtların analiz edilmesiyle ulaşılan bulgulara Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3

Öğretmenlerin 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki Hazırlık Çalışmaları, Metin, Etkinlik, Tema Sonu Değerlendirme Gibi Unsurların Öğrencilerin Seviyelerine Uyguluğuna İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	f	%
Ders Kitabının Öğrenci Seviyesine Uygunluğu	Etkinlikler öğrenci seviyesinin üzerinde	10	%66
	Ders kitabının dili çok ağır	4	%26
	Etkinlikler öğrenci seviyesine uygun	3	%20
	Metinler çok uzun	2	%13

	Tema değerlendirme sorularının ulusal sınavlarla eş değer değil	2	%13
	Metinler öğrenci seviyesine uygun	2	%13
	Etkinlik sayısı çok fazla	1	%6
	Sınavda soru sorulmayan konulara yönelik etkinlik sayısı çok fazla	1	%6

Tablo 3'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin %66'sı etkinliklerin öğrenci seviyesinin üzerinde olduğunu, 26'sı ders kitabının dilinin çok ağır olduğunu, %20'si etkinliklerin öğrenci seviyesine uygun olduğunu, %13'ü metinlerin çok uzun olduğunu, %13'ü tema değerlendirme sorularının ulusal sınavlarla eş değer olmadığını, %13'ü metinlerin öğrenci seviyesine uygun olduğunu, %6'sı etkinlik sayısının çok fazla olduğunu, %6'sı sınavda soru sorulmayan konulara yönelik etkinlik sayısının çok fazla olduğunu düşünmektedir.

Araştırmanın ikinci teması olan ders kitabının öğrenci seviyesine uygunluğuna yönelik öğretmenlerin verdiği cevapların bir kısmına aşağıda yer verilmiştir:

K8: "Seviyelerinin üzerinde bir dil kullanılmış. Öğrenciler çoğu kez kendi kendilerine ne yapacaklarını anlamıyor."

K4: "Hayır, öğrenci seviyelerinin çok üstünde."

K7: "Seviyelerine uygun olduğunu düşünüyorum. Ahlaki, milli ve manevi değerlerimiz seviyelerine uygun şekilde verilmiştir."

K12: "Metinlerin uzun ve bazı kelimelerin zor anlaşılır olması öğrenci seviyesinin üzerinde olmasına neden olmaktadır."

Araştırma kapsamında yapılan görüşmede öğretmenlere 5. sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki metinleri (uzunluk, bilinmeyen kelimeler, dil ve anlatım) anlaşılır bulup bulmadığı sorulmuş, alınan yanıtların analiz edilmesiyle ulaşılan bulgulara Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4

Öğretmenlerin 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki Metinlerin (uzunluk, bilinmeyen kelimeler, dil ve anlatım) Anlaşılırlığına İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	f	%
Ders Kitabındaki Metinlerin Anlaşılırlığı	Metinler çok uzun	4	%26
	Metinlerde kullanılan dil anlaşılabilir değil	3	%20
	Metinler uzunluk, dil ve anlatım yönünden anlaşılabilir	7	%46
	Metinler öğrencinin söz varlığını geliştirecek nitelikte değil	1	%6

Tablo 4'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin %26'sı metinlerin çok uzun olduğunu, %20'si metinlerin dil yönünden anlaşılabilir düzeyde olmadığını, %46'sı metinlerin uzunluk, dil ve anlatım yönünden anlaşılabilir olduğunu, %6'sı metinlerin öğrencinin söz varlığını geliştirecek nitelikte olmadığını düşünmektedir. Araştırmanın üçüncü teması olan ders kitabındaki metinlerin anlaşılırlığına yönelik öğretmenlerin verdiği cevapların bir kısmına aşağıda yer verilmiştir:

K11: "Metinler anlaşılır nitelikte. Henüz bu konuda bir sorun yaşamadım."

K12: "Metinler beşinci sınıf öğrencilerine göre uzundur. Yazım kurallarına dikkat edilmeyen metinler vardır. Metinlerin bir kısmı anlaşılır olmakla birlikte anlaşılması güç olan metinler de vardır."

K2: "Metinler biraz daha kısa olabilirdi öğrencilerin dikkati açısından."

K6: "Metinler anlaşılabilir niteliktedir."

Araştırma kapsamında yapılan görüşmede öğretmenlere Maarif Modeline uygun hazırlanmış 5. sınıf Türkçe Ders Kitabı ile geçen yıllarda kullanılan ders kitabını hazırlık çalışmaları, metin, etkinlik, tema sonu değerlendirme açısından karşılaştırdıklarında gördükleri farklılıklar sorulmuş, alınan yanıtların analiz edilmesiyle ulaşılan bulgulara Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5

Maarif Modeline göre Hazırlanmış 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Farklılıklar

Tema	Alt Tema	f	%
5. Sınıf Ders Kitabındaki Farklılıklar	Daha özenli hazırlanmış	6	%40
	Etkinlikler öğretmen açıklaması olmadan yapılamıyor	4	%26
	Etkinlik sayısı çok fazla	3	%20
	Tema değerlendirme soruları dört temel dil becerisini ölçüyor	1	%6
	Ön hazırlığı zorunlu kılıyor	1	%6
	Önceki kitaplar tema sonu değerlendirme bakımından daha zengindi.	1	%6
	Benzer nitelikte fazla etkinlik yer alıyor	1	%6
	Zaman sorunu	1	%6

Tablo 5'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin %40'ı ders kitaplarının geçen yıllarda okuttukları Türkçe ders kitaplarına göre daha özenli hazırlandığını, %26'sı kendileri açıklamadan etkinlikleri öğrencilerin yapamadığını, %20'si etkinlik sayısının çok fazla olduğunu, %6'sı tema değerlendirme sorularının dört temel dil becerisini ölçtüğünü, öğrencilerin ön hazırlık yapmasını zorunlu kıldığını, benzer nitelikte etkinliklerin yer aldığını ve zaman sorunu yaşadığını belirtmektedir.

Araştırmanın dördüncü teması olan 5. sınıf ders kitabındaki farklılıklara yönelik öğretmenlerin verdiği cevapların bir kısmına aşağıda yer verilmiştir:

K11: "Geçen yıl kullanılan kitaplardaki etkinlikler kazanımları tam anlamıyla aktaramıyordu fakat bu seneki kitap öğrenmeyi daha iyi sağlıyor."

K10: "Etkinliklerin sayısı ve içeriği yönlerinden karşılaştırılacak olursa yeni kitap diğer senelerde okutulanlara göre daha nitelikli ve özenle hazırlanmış diyebiliriz."

K13: "Mevcut kitap ciddi manada yoğun. Etkinlikler vakit alıcı. Çocuğa olması gerekenden fazla yük yüklüyor."

Araştırma kapsamında yapılan görüşmede öğretmenlere 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nın öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirecek nitelikte olup olmadığı sorulmuş, alınan yanıtların analiz edilmesiyle ulaşılan bulgulara Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6

Öğretmenlerin 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabının Üst Düzey Düşünme Becerisini Geliştirmesine İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	f	%
Üst Düzey Düşünme Becerisi	Üst düzey düşünme becerisini geliştirecek nitelikte	12	%80
	Üst düzey düşünme becerisini geliştirecek nitelikte değil	3	%20

Öğrenci alt yapısı yetersiz	2	%13
Alt yapısı düşük öğrenciler için zor	1	%6

Tablo 6'da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin %80'i 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nın öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirecek nitelikte olduğunu, %20'si üst düzey düşünme becerilerini geliştirecek nitelikte olmadığını, %13'ü üst düzey düşünme becerilerinin geliştirilmesi için öğrenci alt yapısının yetersiz olduğunu ve %6'sı alt yapısı düşük öğrenciler için üst düzey düşünme becerisini geliştirecek nitelik olmadığını düşünmektedir.

Araştırmanın beşinci teması olan üst düzey düşünme becerisine yönelik öğretmenlerin verdiği cevapların bir kısmına aşağıda yer verilmiştir:

K2: "Düşünüyorum. Özellikle yaratıcı ve eleştirel düşünmeyi sağlıyor".

K8: "Evet, buna uygun metinler ve etkinlikler de var. Öğrencilerin hepsini kapsamıyor, az sayıda öğrencide gözlemlenebiliyor. Bu durumun metinlerden veya etkinliklerden değil öğrencilerin özelliklerinden kaynaklandığını düşünüyorum. Henüz oyun çağında olduklarından, okuma becerilerindeki zayıflıklardan vb."

K7: "Uygulama etkinlikleri ve analiz etme yeteneklerini geliştirecek bolca etkinlik olduğu için bu görüşe katılıyorum."

Araştırma kapsamında yapılan görüşmede öğretmenlere 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı ile ilgili görüşleri sorulmuş, alınan yanıtların analiz edilmesiyle ulaşılan bulgulara Tablo 7'de yer verilmiştir.

Tablo 7

Öğretmenlerin Maarif Modeline göre Hazırlanmış 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabına İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	f	%
Ders Kitabına İlişkin Görüşler	Etkinlik sayısı fazla	10	%66
	Zaman problemi	6	%40
	Açıklamaları, öğrenciler anlamıyor	3	%20
	Özenle hazırlanmış, donanımlı bir kitap	2	%13
	Metinler uzun	2	%13
	Etkinlikler öğrenci seviyesinin üzerinde	2	%13
	Ön hazırlık gerektirmesi	1	%6
	Doldurması gereken çok fazla form olması	1	%6
	İki ayrı kitabın olması	1	%6

Tablo 7'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin %66'sı etkinlik sayısının fazla olduğunu, %40' zaman problemi yaşadığını, %20'si açıklamaların öğrenciler tarafından anlaşılamadığını, %13'ü özenle hazırlanmış kitap olduğunu, metinlerin uzun olduğunu, etkinliklerin öğrenci seviyesinin üzerinde olduğunu, %6'sı ön hazırlık gerektirdiğini, doldurulması gereken çok fazla form olduğunu ve iki ayrı kitabın olmasının soruna sebep olduğunu düşünmektedir.

Araştırmanın altıncı teması olan ders kitabına ilişkin görüşlere yönelik öğretmenlerin verdiği cevapların bir kısmına aşağıda yer verilmiştir:

K2: "Kitap oldukça donanımlı. Etkinlikler bol ve öğretici ancak zaman sıkıntısı ortaya çıkarıyor. Sınıf düzeyinden uygulanmaya çalışıldığında takvim olarak geride kalıyoruz.".

K3: "Etkinlik sayısı çok fazla sıkıcı olabiliyor, etkinliklerin seviyeleri öğrencilerin seviyelerinin üstünde olabiliyor."

K5: "Etkinlik sayıları düşürülmeli, açıklamalar daha basit ve öğrenci seviyesine uygun olmalıdır."

K10: "Kitap genel olarak değerlendirildiğinde geçmiş yıllarda okutulan kitaplara göre daha fazla özen gösterilerek hazırlanmış. Burada yeni müfredatın etkisini de es geçmemek gerekir."

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programı'na uygun olarak hazırlanan beşinci sınıf Türkçe ders kitaplarının yeterliliğine ilişkin Türkçe öğretmenlerinin görüşleri incelenmiştir. Araştırma kapsamında toplanan veriler, "ders kitabının çıktılarını öğrenme kazandırma yeterliliği, ders kitabının öğrenci seviyesine uygunluğu, ders kitabındaki metinlerin anlaşılırlığı, ders kitabındaki yenilikler, ders kitabının üst düzey düşünme becerisine katkısı, ders kitabına ilişkin genel değerlendirme" olmak üzere altı temada ele alınmıştır.

Araştırmada "ders kitabının öğrenme çıktılarını kazandırma yeterliliği" temasındaki katılımcı görüşleri incelendiğinde, öğrenme çıktılarını kazandıracak nitelikte olduğu görüşü ağırlıklı olsa da etkinliklerin öğrenci seviyesinin çok üzerinde olduğu görüşü de öne çıkmaktadır. Bu sonuçla literatürdeki bazı araştırmaların bu sonucuyla örtüşmektedir. Arslan & Ergin (2019) beşinci sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarına (öğrenme çıktılarına) uygunluğunu belirlemek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmalarında benzer sonuçlara ulaşmıştır. Katılımcıların yarından fazlası kazanımlara (öğrenme çıktılarına) uygun nitelikte olduğunu belirtirken kazanımlara (öğrenme çıktılarına) uygun olmadığını belirten katılımcı sayısının da yarıya yakın olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Benzer bir çalışma yapan Çağ (2020) ise ders kitabının programa uygunluğu konsunda katılımcıların büyük çoğunluğunun olumlu görüşte olduğu, olumsuz görüş belirtenlerin ise etkinliklerin kazanımlara (öğrenme çıktılarına) ulaştırmada yetersiz kaldığı görüşünün öne çıktığını tespit etmiştir. Sarıkaya (2023) da Türkçe öğretmenleriyle gerçekleştirdiği çalışmasında katılımcıların ders kitaplarını, kazanımların öğrencilere kazandırılması için kullanılan metin ve etkinlikler bütünü olarak tanımladıklarını belirtmiştir. Batur & Özdemir (2021) yedinci sınıf ders kitaplarındaki etkinliklerin kazanımlarla (öğrenme çıktılarıyla) örtüşme durumunu inceledikleri çalışmalarında etkinliklerin yüksek oranda kazanımlarla(öğrenme çıktılarıyla) örtüştüğü sonucuna ulaşmıştır. Literatürde bazı çalışmaların sonuçları (Aytan & Güneş, 2017; Epçaçan & Okçu, 2010; Şahin, 2008) ise araştırmanın bu sonucuyla farklılıklar göstermektedir. Bu farklılığın çalışmaların yapıldığı dönemdeki ders kitaplarının hazırlanma sürecinde programdaki kazanımlara (öğrenme çıktılarına) yeterince dikkat edilmemesinin neden olduğu düşünülmektedir.

Bu temada öne çıkan "öğrenme çıktısı" kavramı 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programında "kazanım" kavramının yerine kullanılmıştır. Türkçe dersi öğretim programlarının eğitim alanındaki gelişmelere paralel olarak güncellenmektedir. Ortaokul Türkçe dersi öğretim programında ilk köklü değişiklikler 2004-2005 yıllarında çalışmaları başlatılan 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'yla yapılmıştır. Sonrasında ortaokul Türkçe dersi öğretim programında sırasıyla 2015, 2017 ve 2019 yıllarında güncellemeler yapılmıştır (MEB, 2006; 2015; 2017;

2019). Bu programlarda geçen “kazanım” ifadesi 2024 programında “öğrenme çıktısı” olarak adlandırılmıştır. Eski programlardaki kazanımlara göre öğrenme çıktılarının toplam sayısında düşüş olmuş ancak her bir sınıf seviyesinde yer alan öğrenme çıktısı sayısı artmıştır. Yine eski programlarına göre 2024 programında öğrenme çıktıları, becerilere nispeten daha dengeli bir şekilde dağıtılmıştır (Karakoç Öztürk & Alyaprak, 2024; Memiş & Kalyoncu, 2024).

Araştırmada ikinci tema olarak belirlenen “ders kitabının öğrenci seviyesine uygunluğu” hususundaki katılımcı görüşleri incelendiğinde; etkinlikler öğrenci seviyesi üzerinde, ders kitabının dili çok ağır, metinler çok uzun dolayısıyla da öğrencilerin okuma motivasyonunu olumsuz etkileyebilecek düzeyde olduğu, tema değerlendirme soruları ulusal sınavlarla eş değer değil, etkinlik sayısı çok fazla, ölçme değerlendirme sürecinde yer verilmeyen konulara yönelik etkinliklerin sayısı çok fazla gibi olumsuz görüşlerin ön plana çıktığı görülmektedir. Bu sonuç litratürdeki farklı zamanlarda gerçekleştirilen çalışmaların (Çağ, 2020; Çiftçi & Uzunyol, 2019; Kaya & Kardaş, 2019; Türkben, 2018) sonuçlarıyla örtüşmektedir. Buna karşılık katılımcıların çok azı etkinliklerin ve metinlerin öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşünmektedir. Bu sonuca benzer olarak Aytan & Güneş (2017) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin soyut düşünme becerisini tam olarak kazanamadıkları varsayımını dikkate alarak tahkiyeli metinlerin ders kitaplarında daha fazla yer almasının bilişsel, duyuşsal yönden öğrenci seviyelerine uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada üçüncü tema olarak belirlenen “ders kitabındaki metinlerin anlaşılırlığı” hususundaki katılımcı görüşleri incelendiğinde; olumlu ve olumsuz görüşlerin benzer dağılım göstermiştir. Katılımcıların yaklaşık yarısı metinleri uzunluk, dil ve anlatım yönünden anlaşılabilir bulurken diğer yarısı ise metinleri çok uzun, metinlerde kullanılan dilin öğrenci tarafından anlaşılması zor bulmakta ve metinlerin öğrencinin söz valığını geliştirecek yeterlilikte görmemektedir. Arslan & Engin (2019) de yaptıkları çalışmada olumlu ve olumsuz görüşlerin benzer dağılım gösterdiği sonuca ulaşmıştır. Özçetin & Karakuş (2020) beşinci sınıf Türkçe dersi kitabındaki bilgilendirici metinlerin okunabilirliğini ağırlıklı olarak orta düzeyde, öyküleyici metinlerin ise ağırlıklı olarak kolay metinler olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kara Özkan (2021) çalışmasında öğretmenlerin büyük çoğunluğunun ders kitabındaki metinleri öğrenci seviyesine uygun ve yeterli buldukları ancak bazı durumlarda farklı metinlerle ders sürecini desteklediklerini sonucuna ulaşmıştır. Saltık (2018) çalışmasında Türkçe ders kitaplarında öğrencilerin seviye, yaş ve gelişimlerine uygun olmayan metinlerin olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çiftçi & Uzunyol (2019) yaptıkları çalışmada Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin çocuğun ilgisini çekmekten uzak, metinlere ayrılan zamanın yetersiz ve metinlerin istenilen iletiyi vermede yetersiz kaldığı sonucuna ulaşmıştır. Şahin (2008) çalışmasında birinci sınıf Türkçe ders kitabının dil ve üslup bakımından öğrenci seviyesine uygun olduğu ancak cümle uzunluklarının öğrenci seviyesinin üzerinde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada dördüncü tema olarak belirlenen “ders kitabındaki yenilikler” hususundaki katılımcı görüşleri incelendiğinde, katılımcıların yarısına yakını yenilikleri olumlu olarak değerlendirirken benzer oranda da olumsuz olarak değerlendiren katılımcının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ders kitabındaki yenilikleri olumlu bulan katılımcı görüşleri, “önceki kitaplara göre daha özenli hazırlanmış, tema değerlendirme soruları dört dil becerisi ölçüyor”; olumsuz bulan katılımcı görüşleri “ekinlikler öğretmen açıklaması olmadan yapılamıyor, etkinlik sayısı çok fazla, önceki kitaplar tema sonu değerlendirme bakımından daha zengin, benzer nitelikte çok fazla etkinlik yer alıyor, zaman sorunu var” şeklinde sıralanabilir. Ders kitabındaki yenilikler 2024 programındaki yeniliklerin kitaba yansımaları olarak gösterilebilir. Bu bağlamda

2024 programının değerlendirmesine yönelik yapılan çalışmalarda bu yenilikler de ele alınmıştır. Karakoç Öztürk & Alyaprak (2024) 2019 ve 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programlarını inceledikleri çalışmalarında yeni programın birçok aşamasında dijital teknolojilerden faydalanıldığını belirtir. Memiş & Kalyoncu (2024) da 2024 programıyla birçok alanda köklü değişim ve yenilik yapıldığını belirtirler. Yine aynı çalışmada ders kitabındaki temaların belirlenmesi, dil bilgisinin sınıf seviyelerine göre yeniden yapılandırılması, öğrenme çıktılarının (kazanımların) yeniden düzenlenmesi, tema sonu değerlendirme etkinliklerinin güncellenmesi, dil becerilerine yönelik üretim atölyelerinin getirilmesi, farklılaşma etkinlikleri, kademeli sorumluluk modeline detaylı şekilde programda yer verilmesi bu yeniliklerden öne çıkanlar olarak gösterilmiştir. Kaya & Aydın (2024) ise 2019 ve 2024 programlarını çeşitli açılardan değerlendirdikleri çalışmalarında 2024 programında öğrencilerin kavramsal, sosyo-duygusal, okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesinde dil becerileriyle doğrudan ilişkili becerilerin amaç olarak belirlendiği sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmada beşinci tema olarak belirlenen “ders kitabının üst düzey düşünme becerisine katkısı” hususundaki katılımcı görüşleri incelendiğinde; katılımcıların büyük bir kısmı ders kitabının öğrencilerin üst düzey düşünme becerisini geliştirecek nitelikte olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların çok az bir kısmı ise ders kitabının üst düzey düşünme becerisini geliştirecek nitelikte olmadığını ve öğrencilerin alt yapısının yetersiz kaldığı için zorlandıklarını düşünmektedir. Sarıkaya vd., (2023) yaptıkları çalışmada Türkçe ders kitabındaki etkinliklerin yarıdan fazlasının herhangi bir üst düzey düşünme becerisine hitap etmediği sonucuna ulaşmıştır. Bayrak Özmutlu & Kanık Uysal (2021) da ders kitaplarındaki etkinliklerin sayıca ve nitelikçe fazla olmasına rağmen öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerine yeterince katkı sağlamadığını belirtir. Temizkan (2014) da çalışmasında Türkçe ders kitaplarının öğrencilere yaratıcı düşünme becerisini kazandırmada yetersiz kaldığı sonucunda ulaşmıştır. Sarıkaya (2021) ders kitaplarındaki üst düzey düşünme becerilerine yönelik etkinliklerin sayısının çok olmasına rağmen farklı üst düzey düşünme becerilerine yönelik etkinlik sayısının oldukça yetersiz olduğunu belirtir. Çaylar (2008) çalışmasında ders kitaplarındaki etkinliklerin öğrencilerin yaratıcılığını ortaya çıkarmaktan uzak olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada altıncı tema olarak belirlenen “ders kitabına ilişkin genel değerlendirme” hususundaki katılımcı görüşleri incelenmiştir. Bu tema altında ders kitabının özenle hazırlanmış donanımlı bir kitap olmasına karşın etkinlik sayısının gereğinden fazla ve öğrenci seviyesinin üzerinde olması, doldurulması gereken çok fazla form olması, iki ayrı kitap kullanılması, ciddi bir ön hazırlık gerektirmesi, bunlara bağlı olarak zaman problemi oluşması; etkinlik açıklamalarının öğrenciler tarafından anlaşılmaması, bazı metinlerin oldukça uzun olması gibi görüşler öne çıkmıştır. Türkçe öğretmenlerinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programı’na uygun olarak hazırlanan beşinci sınıf Türkçe ders kitaplarına yönelik genel değerlendirmelerinin olumlu görülmektedir. Ders kitabında görülen bazı eksikliklerin sonraki yıllarda giderilmesi; kademeli olarak hazırlanacak 7 ve 8. sınıflara yönelik hazırlanacak ders kitaplarında ve sonraki yıllarda Maarif Modeline uygun yeniden hazırlanacak ders kitaplarında bu eksikliklere dikkat edilmesi gerektiği söylenebilir.

Türkçe ders kitapları hazırlanırken araştırma kapsamında belirlenen altı tema kapsamında belirtilen olumlu özelliklerin yeni hazırlanacak ders kitaplarında öncelenerek olumsuz özelliklerin en aza indirilmesi; eğitim alanındaki gelişmelere ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modeline uygun olarak hazırlanan 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda belirtilen hedeflere ulaşılmasını kolaylaştıracağı düşünülmektedir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu çalışmaya 1. yazarın katkı oranı %50, 2. yazarın katkı oranı %50'dir**.**

Destek ve Teşekkür Beyanı

Araştırmamıza sağladıkları katkıdan ötürü katılımcı öğretmenlerimize teşekkür ederiz.

Çatışma Beyanı

Bu çalışmada yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Kaynakça

Ateş, M. ve Sur, E. (24-26 Ekim 2024). 2019 ve 2024 Türkçe dersi öğretim programlarının karşılaştırılması. Ahmet Turan Doğan, Ahmet Türk (Eds.), *XVI Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildiri Özetleri kitabı içinde* (ss.710-725), Harran Üniversitesi, Şanlıurfa. https://dunyadiliturkce2024.harran.edu.tr/wp-content/uploads/2025/01/16.-UDDTS-TAM-METIN-KITABI-SURFA.pdf

Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (Eds.). (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's educational objectives*. Longman.

Arıkan, A. (2009). Yabancı dil ders kitaplarının değerlendirilmesinde çok boyutlu bir çerçeve. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 37, 18-29.

Arslan, A. ve Engin, A. O. (2019). 5. sınıf Türkçe ders kitabının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *International Journal of Turkish Education Sciences, 2019*(13), 67-94. https://doi.org/10.46778/goputeb.570245

Aveyard, H., Sharp, P., & Woolliams, M. (2011). *A beginner's guide to critical thinking and writing in health and social care.* Open University Press.

Aytan, T. ve Güneş, G. (2017). 2017 Türkçe öğretim programına göre hazırlanan 5. sınıf türkçe ders kitabındaki metinlerin temaları ve türleri üzerine bir değerlendirme. *Kesit Akademi Dergisi, 3*(11), 256-275. https://dergipark.org.tr/en/pub/kesitakademi/issue/59833/864522

Balçı, Ö. ve Tekin, Ö. F. (2022). Ortaokul Türkçe ders kitabının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi, 10*(3), 626-642. https://doi.org/10.16916/aded.1096232

Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3*(1), 1-14. https://dergipark.org.tr/tr/pub/aeusbed/issue/30008/290583

Bayrak Özmutlu, E. ve Kanık Uysal, P. (2021). Türkçe ders kitaplarında yer alan etkinliklerin düşünme becerileri açısından incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 52*, 518-543. https://doi.org/10.9779/pauefd.745469

Berk, Ş. ve Özer, B. (2024). "Türkiye Yüzyılı" Maarif Modeli (TYMM) öğretim programlarına ilişkin düşünceler. *Journal of History School, 73,* 3241-3256. http://dx.doi.org/10.29228/joh.78177

Bloom, B. S. (Ed.). (1956*). Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals Handbook 1: Cognitive domain.* Longman.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2024). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (36. Baskı). Pegem Akademi.

Çağ, H. D. (2020). 5. sınıf Türkçe ders kitabının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *International Journal of Language Academy, 8*(4), 82-98. http://dx.doi.org/10.29228/ijla.40209

Çaylar, A. (2008). 1981 ve 2005 *Türkçe öğretim programlarının (6 - 8. Sınıflar) karşılaştırmalı bir değerlendirmesi.* (Yayın No. 249179) [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Çiftçi, Ö. ve Uzunyol, C. (2019). Öğretmen görüşlerine göre Türkçe öğretiminde karşılaşılan problemlerin kaynakları. *Ana Dili Eğitimi Dergisi, 7*(4), 825-840. https://doi.org/10.16916/aded.558235

Coşkun, E. ve Coşkun, H. (2021). Türkçe ders kitabı ve öğretmenin ders kitabına bakışı. *Temel Eğitim, 3*(7), 1-15.

Cunningsworth, A. (1995). *Choosing your coursebook*. Heinemann.

Creswell, J. W. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırmalar ve araştırma deseni.* (S. B. Demir ve M. Bütün, Çev. Ed.). Siyasal Kitabevi.

Epçaçan, C. ve Okçu, V. (2010). İlköğretim Türkçe ders kitaplarının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi, 40*(187), 39-51. https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/36197/407027

Graves, K. (2000). *Designing language courses: A guide for teachers*. Heinle & Heinle.

Güneş, F. (2013). *Türkçe öğretiminde güncel yaklaşımlar*. Nobel Akademi.

Gözütok, F. D. (2003). Türkiye'de program geliştirme çalışmaları. *Milli Eğitim Dergisi, 160,* 44-64. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/milli_egitim_dergisi/160/gozutok.htm

Gündoğdu, Z. ve Aydın, A. (2024). 2018 fen bilimleri dersi öğretim programı 5-8. sınıf kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi ve program hakkında öğretmen görüşleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 44*(1), 127-170. https://doi.org/10.17152/gefad.1279054

Hernández-Abstengo, D. (2017). Estrategia curricular de educación ambiental para los estudiantes de la carrera Licenciatura en Educación Pedagogía-Psicología. *Revista Luna Azul, 46,* 369-386. DOI: 10.17151/luaz.2018.46.19.

İşeri, K. ve Baştuğ, M. (2016). Yeni Türkçe dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *International Journal of Language Academy, 4*(4), 17-35. http://dx.doi.org/10.18033/ijla.428

Kara Özkan, N. (2021). Türkçe öğretmenlerinin ders kitaplarına bağlılıklarına yönelik öğretmen görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi, 9*(1), 131-150. https://doi.org/10.16916/aded.794191

Karakoç Öztürk, B. ve Alyaprak, A. M. (2024). 2019 ve 2024 ortaokul Türkçe dersi öğretim programlarının eğitim programı ögeleri açısından değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi, 9*(2), 1122-1158. https://doi.org/10.32321/cutad.1558058

Karatay, H. (2019). *Okuma eğitimi kuram ve uygulama* (5. Baskı). Pegem Akademi.

King, F. J., Goodson, L., & Rohani, F. (1998). *Higher Order Thinking Skills: Definition, Teaching Strategies, Assessment*. The Center for Advancement of Learning and Assessment. https://dl.icdst.org/pdfs/files1/edb06d7f36371f4f909aab603b2c51c0.pdf

Karaman, P. ve Karaman, A. (2016). Fen bilimleri öğretmenlerinin yenilenen fen bilimleri öğretim programına yönelik görüşleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18*(1), 243-269. http://dx.doi.org/10.17556/jef.65883

Kaya, M. ve Aydın, E. (2024). 2019 Türkçe dersi öğretim programı ile 2024 Türkçe dersi öğretim programı'nın karşılaştırılması. *Harran Maarif Dergisi, 9*(1), 108-146. https://doi.org/10.22596/hej.1482003

Kaya, M. ve Kardaş, M.N. (2019). Türkçe öğretmenleri ile Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe ders kitabındaki metinlerle ilgili görüşleri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 11*(21), 323-342. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ksbd/issue/50850/590927

MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Millî Eğitim Bakanlığı.

MEB. (2015). *Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Millî Eğitim Bakanlığı.

MEB. (2017). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Millî Eğitim Bakanlığı.

MEB. (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Millî Eğitim Bakanlığı.

MEB. (2023). *Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar).* Millî Eğitim Bakanlığı.

MEB, (2024a). *Türkiye yüzyılı maarif modeli öğretim programları ortak metni.* Milli Eğitim Basımevi.

MEB. (2024b). *Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar): Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli.* Millî Eğitim Bakanlığı.

Memiş, M. ve Kalyoncu, M. R. (2024). 2024 Türkçe Öğretim Programı ile 2019 Türkçe Öğretim Programı'nın karşılaştırmalı incelenmesi. *International Journal of Language Academy, 12*(2), 176-199. http://dx.doi.org/10.29228/ijla.76352

Merriam, S. B. (2023). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. (S. Turan, Çev. Ed.). Nobel Akademi.

OECD. (2018). *The future of education and skills: Education 2030*. OECD Publishing. https://www.oecd.org/education/2030/

Özçetin, K. ve Karakuş, N. (2020). 5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik yönünden incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi, 5*(1), 175-190. https://dergipark.org.tr/tr/pub/turkegitimdergisi/issue/54397/731948

Patton, M. Q. (2025). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev. Ed.). Pegem Akademi.

P21 Partnership for 21st Century Learning. (2019). *Frameworks & resources*. Battelle for Kids. https://www.battelleforkids.org/networks/p21

Saltık, O. (2018). Okuma kültürü edindirme sürecinde Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin niteliği üzerine öğretmen görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi, 6*(2), 281-296. https://doi.org/10.16916/aded.372844

Sarıkaya, B. (2021). 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki etkinliklerin üst düzey düşünme becerileri açısından değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi, 5*(1), 71-89. https://doi.org/10.48066/kusob.901731

Sarıkaya, B. (2023). Türkçe öğretmenlerinin Türkçe ders kitapları ile ilgili görüşleri. *Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar, 7*(26), 1-14. https://doi.org/10.31455/asya.1386787

Sarıkaya, B., Yayan, E. ve Yamaç, A. E. (2023). Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin üst düzey düşünme becerileri bağlamında incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi, 8*(1), 133-158. https://doi.org/10.54979/turkegitimdergisi.1307757

Şahin, A. (2008). İlköğretim birinci sınıf Türkçe ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 9*(3), 133-146. https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59524/856007

Temizkan, M. (2014). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının Türkçe dersi öğretim programındaki temel beceriler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi, 2*(1), 49-72. https://doi.org/10.16916/aded.99872

Tomlinson, B. (Ed.). (2011). *Materials development in language teaching* (2nd ed.). Cambridge University Press.

Türkben, T. (2018). Beşinci sınıf Türkçe ders kitabı metinlerinin metinsellik ölçütleri açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitim Dergisi, 6*(4), 961-986. https://doi.org/10.16916/aded.443882

Zoller, U. (1993). Are lecture and learning compatible? Maybe for LOCS: Unlikely for HOCS. *Journal of Chemical Education, 70*(3), 195-197. https://doi.org/10.1021/ed070p195

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Şeçkin.

Extended Abstract

Introduction

With the developments experienced in the digital age, the aim of language lessons is not only to develop students' language skills, but also to provide them with content that will enable them to acquire critical thinking, problem solving and real-world application skills (Abstengo, 2018). In this context, in Turkish lessons, where the aim is to acquire language skills in students, the main goal has been determined as gaining thinking skills. The aim of the Century of Türkiye Education Model Turkish Course Curriculum (MEB, 2024b), which was put into practice in 2024 and is the most up-to-date program, is to ensure that individuals who can use the language in the most competent way, are familiar with the richness of Turkish, have the conceptual skills and field skills needed for both understanding and explaining from fifth to eighth grades, and have developed evaluation, questioning, interpretation, critical thinking and research skills are raised. The duty of the Ministry of National Education is to ensure that the curriculum is prepared, implemented regularly in schools, necessary arrangements are made in case of a problem and the program is re-prepared if necessary (İşeri & Baştuğ, 2016).

In parallel with the changes made over the years in the Turkish courses where language education is carried out and the curriculum that acts as a compass in the execution of the courses, changes have been made in the textbooks from time to time. With the implementation of the Century of Türkiye Education Model Turkish Course Curriculum, various arrangements have been made in the Turkish textbooks. Textbooks are the most basic materials used by students in the education-training process. Considering this situation, it is seen that the learning outcomes targeted within the scope of the program depend on the textbooks prepared by planning appropriately. The changes made in the Century of Türkiye Education Model Turkish Course Curriculum were also reflected in the textbook, and the 5th Grade Turkish textbooks were prepared in accordance with the new program in the 2024-2025 academic year. The texts included in the renewed textbooks, the preparation studies to be created based on these texts and the final evaluation studies of the activities should be constructed in accordance with the updates in the program. The implementers of the textbooks in the classroom are the teachers who manage the education-teaching process. In this context, the main purpose of the research is to determine the reflection of the 5th Grade Turkish textbook, which was put into practice in 2024-2025, on the application process in the classrooms.

Method

This study is a qualitative study that evaluates the opinions of Turkish teachers regarding the adequacy of fifth-grade Turkish textbooks prepared in accordance with the Century of Türkiye Education Model 2024 Turkish Course Curriculum. Qualitative research is a method that allows for an in-depth examination of a problem or topic or enables the in-depth investigation of the determined topics in terms of detail, scope and differences (Creswell, 2021; Merriam, 2023; Patton, 2025).

The research group was determined according to the purposive sampling method, which is one of the non-random sampling methods. When determining the research group, attention was paid to the fact that the teachers worked in provinces in different regions of Turkey. Interviews were conducted with 24 Turkish teachers working in secondary schools affiliated with the Ministry of National Education specified within the scope of the research during the participants' personal time outside of working hours.

An analysis of the data obtained from the interviews with participants revealed that 9 participants (one each from Antalya, Niğde, Muş, Kayseri, Batman, Karaman, and İzmir; and two from Balıkesir) answered the research questions superficially or in a single sentence and did not address the majority of the topics included in the interview protocol. Consequently,

since these interviews did not provide sufficient data depth for content analysis, they were excluded from the analysis. Thus, the study was conducted based on data collected from 15 participants.

Conclusion and Discussion

When the participant opinions on the subject of “suitability of the textbook to the student level” determined as the second theme in the research are examined; it is seen that negative opinions such as activities are on the student level, the language of the textbook is too heavy, the texts are too long, the theme evaluation questions are not equivalent to national exams, the number of activities is too many, the number of activities on topics not included in the measurement and evaluation process is too many come to the fore. This result is consistent with the results of studies conducted at different times in the literature (Çağ, 2020; Çiftçi and Uzunyol, 2019; Kaya and Kardaş, 2019; Türkben, 2018). When the participant opinions on the subject of “comprehensibility of the texts in the textbook” determined as the third theme in the research are examined; positive and negative opinions show a similar distribution. While almost half of the participants find the texts understandable in terms of length, language and expression, the other half find the texts too long, the language used in the texts difficult for the student to understand, and they do not see the texts as sufficient to develop the student's vocabulary. When the participant opinions on the subject of “innovations in the textbook”, which was determined as the fourth theme in the research, were examined, it was concluded that almost half of the participants evaluated the innovations positively, while a similar proportion of participants evaluated them negatively. When the participant opinions on the subject of “contribution of the textbook to higher-order thinking skills”, which was determined as the fifth theme in the research, were examined; a large portion of the participants think that the textbook will develop students’ higher-order thinking skills. The participant opinions on the subject of “general evaluation of the textbook”, which was determined as the sixth theme in the research, were examined. Under this theme, the opinions such as the fact that the textbook is a meticulously prepared and equipped book, the number of activities is excessive and above the student level, there are too many forms to be filled, two separate books are used, serious preliminary preparation is required, and time is a problem due to these; students cannot understand the activity explanations, and some texts are quite long were prominent. The general evaluations of Turkish teachers regarding the fifth-grade Turkish textbooks prepared in accordance with the Century of Türkiye Education Model 2024 Turkish Course Curriculum are seen as positive. It is seen that some deficiencies seen in the textbook should be eliminated in the following years; It can be said that these gaps should be taken into consideration in the textbooks to be prepared for the 7th and 8th grades, which will be prepared gradually. It is thought that while preparing Turkish textbooks, prioritizing the positive features specified within the scope of the six themes determined within the scope of the research in the newly prepared textbooks and minimizing the negative features will facilitate the achievement of the goals specified in the 2024 Secondary School Turkish Course Curriculum, which was prepared in accordance with the developments in the field of education and the Century of Türkiye Education Model.